



Col·legi Oficial de
Psicologia de Catalunya

ACREDITACIÓ DE L'EXPERTESA DEL PSICÒLEG/ÒLOGA EN AVALUACIÓ DE L'APTITUD PSICOLÒGICA EN CENTRES DE REONEIXEMENT

(Psicologia del Trànsit i de la Seguretat)



INDEX

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

2. OBJECTIUS

3. COMPETÈNCIES

4. PROCEDIMENT PER OBTENIR L'ACREDITACIÓ

4.1 CRITERIS GENERALS

4.2 CRITERIS ESPECÍFICS

5. TAXES I FORMA DE PAGAMENT

6. PRESENTACIÓ DE SOL.LICITUDS

7. DOCUMENTACIÓ

8. TRAMITACIÓ DE SOL.LICITUDS

9. VIGÈNCIA I CRITERIS PER LA RENOVACIÓ

10. BIBLIOGRAFIA

11. MODEL DE CURRÍCULUM

SOL·LICITUD D'ACREDITACIÓ DE L'EXPERTESA EN AVALUACIÓ DE L'APTITUD PSICOLÒGICA EN CENTRES DE REONEIXEMENT.



1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

Els centres de reconeixement tenen la finalitat d'avaluar i acreditar la idoneïtat de les aptituds físiques i psicològiques de les persones que pretenen obtenir o prorrogar el permís de conduir, les llicències d'armes i seguretat privada, les llicències de tinença d'animals perillosos, els títols nàutics i les autoritzacions per dur grues.

L'estat espanyol compta amb una gran experiència i tradició històrica en el camp de l'avaluació de conductors i la seguretat vial. Ja l'any 1918, des del Institut d'Orientació Professional de Barcelona, el Dr. Emili Mira va començar els seus treballs en selecció de conductors professionals en diversos sectors i en estudis específics de prevenció d'accidents. El 1930 es va celebrar a Barcelona la VI conferència Internacional de Psicotècnica que comptava amb experts sobre el tema entre ells Modariaga i Emili Mira com a presidents. El principal interès temàtic d'aquesta reunió es va centrar en els test i la seva utilització en la psicologia de la personalitat. A partir d'aquesta conferència s'aprova la una resolució en la qual es demana als poders públics de tots els països que dictin les mesures necessàries perquè tot el personal conductor de les empreses de transports, tant de terra, com d'aire i aigua, siguin sotmesos a una selecció prèvia d'aptitud per mitjà d'un examen psicotècnic.

Durant els anys 1932-1933, s'introdueixen les ensenyances d'automobilisme en les escoles de treball. I al gener de 1933 va tenir lloc a Madrid el Congrés Municipal de circulació. En aquest congrés es van aprovar diverses conclusions de gran transcendència i entre elles:

1. Tots els aspirants a conductor hauran de superar obligatòriament un examen mèdic i psicotècnic.
2. Els conductors hauran de ser reconeguts periòdicament, acotant el període a mesura que avança l'edat del conductor

El govern, sensibilitzat front al problema del trànsit i la seguretat, va acceptar els suggeriments dels especialistes reconeixent explícitament la necessitat d'incorporar formalment en les lleis relatives al trànsit, el paper dels psicòlegs en la relació dels conductors.

El 1 de gener de 1934 entra en vigor l'exploració psicològica del conductor. En aquest sentit aquesta disposició va col·locar a Espanya a la Vanguardia dels països que adopten mesures per augmentar la qualitat i la seguretat, i així disminuir l'accidentalitat.

Des de llavors, dos conceptes s'han mantingut fins ara, tot i l'evolució històrica: la limitació dels permisos de conduir i l'exploració periòdica de les aptituds i condicions psicofísiques dels conductors.

Al 1943 es celebra a Bilbao el I congrés de Medicina, higiene i seguretat, i entre les principals conclusions destaca la importància del "factor humà" com a principal responsable dels accidents.

Al 1959 José Germain i col·laboradors es dediquen a analitzar la validesa de les proves psicotècniques i a estudiar l'aptitud per conduir i pilotar. L'aptitud de conducció és una mesura complexa en la que intervenen, al menys, un factor de velocitat de reacció simple, un factor de



coordinació visomotora i un factor d'aptitud mecànica. Proposen per la seva mesura una bateria de test que consti de proves de coordinació visomotriu, qüestionaris d'informació mecànica i automobilística, proves perceptives, visuals, auditives i d'atenció, temps de reacció i proves d'intel·ligència general.

L'any 1982 es creen els Centres de Reconeixement (acreditats per la Prefectura de Trànsit-Ministerio del interior) i es normalitza la presència del psicòleg com a facultatiu en les avaluacions de conductors professionals, recollit amb el Reial Decret 1467/1982 (BOE 06/07/1982). Des de l'any 1985 aquesta àrea d'actuació s'amplia a tots els conductors i aspirants a conductor i progressivament a tots els altres tipus de permisos i llicències.

Cal esmentar que l' EFPA (la federació Europea d'associacions de psicòlegs) funda al 2005 una comissió de Psicologia del Trànsit . Com a objectius generals d'aquesta comissió destaquem: la formulació de guies comuns per la pràctica de la psicologia del trànsit, l'harmonització de les propostes per un currículum educatiu en psicologia del trànsit a tota Europa, l'aclariment i la millora de les prestacions dels psicòlegs del trànsit i la promoció específica de la psicologia del trànsit a Europa. Països com Àustria, Bèlgica, Croàcia, Txèquia, Dinamarca, Finlàndia, Alemanya, Itàlia, Luxemburg, Països baixos, Suïssa, Regne Unit, Polònia i Espanya formen part d'aquesta comissió.

La República Txecoslovaca té un programa de formació per els Psicòlegs que avaluen la capacitat dels conductors i la rehabilitació de conductors que han perdut els punts (acreditats pel Ministeri de transports).

Altres països com Alemanya valoren la importància de legislar normes de seguretat vial donant gran rellevància a la Psicologia i definint certes conductes de risc. A Europa, en general, existeixen programes de formació pels Psicòlegs encaminats a rehabilitar conductors infractors mitjançant el sistema de retirada de punts.

L'activitat del psicòleg dins dels Centres de Reconeixement es basa en un model d'avaluació multidisciplinari adequat a criteris i normatives que regulen els procediments necessaris per a l'obtenció o prorroga dels permisos de conduir. L'avaluació i la valoració d'aquests és un requisit que garanteix la idoneïtat del conductor i suposa una mesura preventiva de seguretat vial. L'objectiu dels CRCs és l'avaluació de les aptituds mèdiques i psicològiques per conduir. Aquesta valoració és realitza mitjançant un protocol d'exploració, que en el nostre àmbit està destinat a assegurar un nivell mínim d'aptituds bàsiques per la conducció i excloure, així, conductors amb greus alteracions cognitives i de personalitat. També tenim la missió d' aplicar restriccions i/o limitacions en els casos que creiem convenient i sensibilitzar als conductors sobre les seves condicions per la tasca de la conducció.

La conducció, en general, és una tasca complexa on es veuen involucrats diferents paràmetres com la percepció, l'atenció, els estereotips, les actituds, les aptituds o capacitats, la personalitat, l'edat, l'estat físic, els aprenentatges, els valors, la motivació i , evidentment, l'estat psicològic. Aquest model d'avaluació multidisciplinari fa que aquest sigui un àmbit professional que està en expansió creixent. A més a més, degut a l'envelliment progressiu de la població i a l'ampliació de la validesa dels permisos de conducció, la repercussió de la tasca dels psicòlegs en els Centres de Reconeixement és cada cop més directa i important, incidint directament en la imatge i prestigi del nostre col·lectiu.

D'altra banda, hi ha diverses activitats professionals que precisen de l'avaluació psicològica periòdica de les persones que hi treballen ja que el correcte estat psicofísic és primordial tant



per el correcte desenvolupament de la tasca com per la prevenció, la seguretat i la disminució de l'accidentalitat (ferroviaris, aviadors, cossos de seguretat públics i privats...). Aquesta avaluació psicològica, ara per ara, la fa habitualment cada col·lectiu professional seguint els seus propis criteris.

Des de la Secció de Psicologia del Trànsit i la Seguretat del COPC, considerem la conveniència d'establir criteris comuns que assegurin una intervenció professional de qualitat, tot i tenint en compte les diferents demandes de cada col·lectiu.

Com a col·lectiu professional, doncs, cal que considerem la necessitat d'oferir unes actuacions de qualitat que responguin adequadament a les demandes que ens arriben. En aquest sentit, una de les tasques més importants d'un col·legi professional és la de protegir els interessos dels/de les professionals i dels/de les usuaris/es, vetllant perquè els diferents serveis professionals es prestin en un context de fiabilitat científica i tècnica.

La tendència que es manifesta a Europa, i també en diferents contextos professionals del nostre país, és que les associacions i els col·legis professionals treballin per establir acreditacions que avalin la competència en una activitat determinada, amb l'objectiu de garantir un servei especialitzat, que respongui adequadament als interessos i drets dels usuaris.

Així, el Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya (COPC) ha treballat força en el procés d'acreditació de **L'EXPERTESA EN AVALUACIÓ DE L'APTITUD PSICOLÒGICA EN CENTRES DE RECONeixEMENT (Psicologia del Trànsit i de la Seguretat)**, que suposarà el reconeixement social de la capacitat professional, en aquest àmbit, de tots els psicòlegs i psicòlogues que disposen dels coneixements considerats adequats i necessaris en aquesta disciplina, emmarcant una praxi professional de qualitat.

2. OBJECTIUS

- Avaluar les capacitats perceptives-motors, cognitives i emocionals necessàries per a l'obtenció o pròrroga dels permisos de conduir, dels permisos nàutics, de les llicències d'armes, de seguretat privada, de tinença d'animals potencialment perillosos, de grues i dels col·lectius professionals d'aviació, ferroviari, marítim.
- Detectar malalties i/o trastorns que poden interferir en la capacitat i seguretat en la conducció.
- Detectar malalties i/o trastorns que poden ser incompatibles amb la tinença d'un arma de foc o un animal perillós.
- Detectar malalties i/o trastorns que poden interferir o poden ser incompatibles amb les activitats professionals demandades.
- Prevenir i detectar conductes i actituds que poden posar en risc la seguretat personal i dels altres.
- Aplicar i adequar les normatives generals a cada cas particular per aconseguir el màxim d'eficiència sense perdre seguretat
- Dictaminar la idoneïtat o no de les persones avaluades per a cada tipus de permís, llicència o activitat professional.



3. COMPETÈNCIES

Per a poder assolir aquests objectius els psicòlegs/ogues acreditats en **L'EXPERTESA EN AVALUACIÓ DE L'APTITUD PSICOLÒGICA EN CENTRES DE RECONeixEMENT (Psicologia del Trànsit i de la Seguretat)**, han de tenir les competències següents:

- Capacitat de fer una anamnesi psicològica que permeti recollir la informació suficient de la persona i de les seves competències emocionals per poder valorar situacions o trastorns que poden interferir en la capacitat i seguretat d'un mateix i dels altres en la conducció, navegació, tinença d'armes, animals perillosos, etc.
- Coneixement de les normatives que s'apliquen a cada tipus de permís o llicència.
- Avaluació de les capacitats perceptives-motors necessàries per a l'obtenció o prorrogació de cada tipus de permís o llicència.
- Coneixement i administració de proves de diagnòstic específiques de competències cognitives, d'estat mental i de personalitat que poden completar l'avaluació dels usuaris/es
- Emissió de dictàmens d'aptitud o no aptitud de cada persona per als diferents tipus de permís o llicència avaluats en un context d'avaluació multidisciplinari.

4. PROCEDIMENT PER OBTENIR L'ACREDITACIÓ

S'hauran **d'aportar evidències dels següents criteris generals i específics** per a l'obtenció de l'acreditació del COPC

4.1. CRITERIS GENERALS (Tots són obligatoris)

1. Tenir la llicenciatura de Psicologia o títol homologat o declarat equivalent.
2. Estar col·legiat/ada al Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya (COPC) i estar al corrent del pagament de les quotes col·legials.
3. Ser membre de la Secció de Psicologia del Trànsit i la Seguretat del COPC
4. No estar complint cap sanció col·legial, ni cap altra que comporti inhabilitació per a un càrrec públic.

4.2. CRITERIS ESPECÍFICS (Tots són obligatoris)

1. Acreditar un mínim de **20 hores de formació específica en Psicologia del Trànsit i/o de la Seguretat** en entitats universitàries, o institucions públiques o privades, siguin autonòmiques o estatals o bé haver cursat algun curs especialitzat en Psicologia del Trànsit i la Seguretat en centres de Reconeixement impartit en qualsevol col·legi de psicòlegs de l'estat.



2. Acreditar **4000 hores d'experiència professional** en un Centre de Reconeixement, o en alguna de les activitats professionals per les quals es requereix la capacitació.

3. Presentar per escrit un cas pràctic d'avaluació psicològica de conductors i un altre d'avaluació d'altres permisos amb dictamen diferent d'apte i que requereixi establir mesures extraordinàries de restriccions i adaptacions. Els experts avaluaran, entre d'altres aspectes, la trajectòria i orientació en la bona pràctica de la Psicologia de Trànsit i la Seguretat, segons el que indiquen les diverses normatives i protocols publicats per les diferents administracions implicades, seguint uns criteris comuns elaborats pels membres de la comissió d'experts.

5. TAXES I FORMA DE PAGAMENT

L'import pel procés de l'acreditació esta establert en **121euros**, el qual es farà efectiu mitjançant la passarel·la del pagament del COPC.

És imprescindible que, en el moment de lliurar la documentació, es realitzi el pagament. El no pagament de les taxes comporta no acceptar la sol·licitud.

6. TERMINI DE PRESENTACIÓ

Les sol·licituds podran ser presentades al llarg de tot l'any. No hi haurà dates tancades de presentació.

El departament de desenvolupament professional del COPC comunicarà la resolució presa a cada col·legiat/ada en el termini de **entre sis mesos i un any**, des de la presentació de la documentació i mitjançant correu electrònic.

7. DOCUMENTACIÓ

La documentació a presentar serà la següent:

1. Sol·licitud d'acreditació.
2. DNI.
3. Carnet de col·legiat del COPC.
4. Títol de llicenciat/ada en psicologia o títol homologat o declarat equivalent.
5. Títols de formacions.
6. Currículum, segons el model establert i documents justificatius corresponents.



8. TRAMITACIÓ DE SOL·LICITUDS

S'ha constituït una comissió d'experts/es, formada per professionals reconeguts/des, per tal d'estudiar els expedients presentats. Les persones que l'integren han estat nomenades per la Junta de Govern del COPC a proposta de la Secció, i està constituïda **per 3 experts/tes de reconegut prestigi: un Responsable i dos Avaluadors/es.**

A banda, un membre de Junta de Govern haurà de vetllar per el seu bon funcionament i estar al corrent de qualsevol tipus d'incidència, en qualitat de supervisor, no d'avaluador.

La comissió es reservarà el dret de demanar informació addicional, com ara informes o certificats, o de concertar entrevistes amb la persona interessada.

Els/les sol·licitants que no hagin complert els requisits, rebran una notificació amb la indicació de les causes d'exclusió. Les persones interessades podran presentar una reclamació en el termini de trenta dies hàbils a comptar de l'endemà de la recepció de la notificació. Els/les aspirants que no esmenin o rectifiquin dins d'aquest termini el defecte o error que ha motivat la seva exclusió, quedaran exclosos.

9. VIGÈNCIA DE L'ACREDITACIÓ I CRITERIS PER LA RENOVACIÓ

L'acreditació tindrà una vigència de **8 anys**.

Passat aquest termini s'haurà de presentar sol·licitud per la renovació segons els criteris establerts. La sol·licitud de la renovació no tindrà cost.



10. BIBLIOGRAFIA

- DIRECCION GENERAL DE TRÁFICO. *Manual sobre aspectos médicos relacionados con la capacidad de conducir*. Madrid, 2001
- MINISTERIO DE SANIDAD Y CONSUMO. *Protocolo de exploración médico-psicológica para centros de reconocimiento de conductores. Guía para la historia clínica*. Madrid, 2007
- GENERAL ASDE (2005) *La evaluación psicológica mediante los equipos normalizados Driver-Test: mod. N-845. Pruebas de aptitud perceptivo motoras para conductores y portadores de armas de fuego*. Valencia.
- ALCAIDE, M.J., BUXARRAIS, J.M. et al. *Projecte permís d'armes del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya*. Revista del COPC, febrer-març 2009, nº 216 monogràfics.
- GOMBAO, J. C., MUÑOZ, A., MONTERDE, H. (2006) *El reconocimiento psicológico oficial para la licencia de armas y carnet de conducir con el equipo normalizado LND*. LN-Deter. Madrid
- MONTERDE, H.(1988) *El examen de conductores en España con los equipos normalizados Driver Test N-820 y N-835*. Valencia
- MONTERDE, H. et al. (1986) *Por un rol profesional del psicólogo en centros de reconocimiento de conductores*. Informació Psicològica, 25 (30-35). Col·legi Oficial de Psicòlegs de la Comunitat Valenciana.
- TORTOSA, F, MONTORO, L, CARBONELL, E.(1989) *Psicología y seguridad vial en España. 60 años de historia*. Asociación Española de Centros Médicos-Psicotécnicos (ASECEMP)



10. MODEL DE CURRÍCULUM

1. DADES PERSONALS

2. DADES PROFESSIONALS

3. DADES ACADÈMIQUES

- Formació universitària: títols i graus acadèmics obtinguts, centres i dates.

Cal indicar les hores de la titulació de postgrau.

- Formació específica relacionada amb l'àmbit de psicologia del Trànsit i la Seguretat.

4. EXPERIÈNCIA PROFESSIONAL

- Llocs de treball i tipus de centres.

- Tipus de contracte amb dates d'inici i finalització i/o alta de l'IAE.

- Activitats fetes dins dels diferents àmbits de la psicologia del trànsit i la seguretat.

- Altres activitats relacionades amb l'assessorament, informes i altres àrees relacionades de l'activitat.

5. EXPERIÈNCIA DOCENT (en el seu cas)

- Experiència docent universitària: disciplines impartides, àrea de coneixement i departament a què pertany. Tipus de contracte (cal especificar les dates d'inici i acabament).

- Experiència docent no universitària. S'ha d'especificar el nombre d'hores i els centres on s'ha adquirit aquesta experiència docent.

6. MÈRITS D'INVESTIGACIÓ (en el seu cas)

- Publicacions:

- Llibres.

- Capítols de llibres.

- Articles.

- Participació en congressos (conferències, ponències, comunicacions i pòsters).

- Projectes d'investigació.

- Altres mèrits d'investigació.

7. FORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA (en el seu cas)

- Altres formacions

8. ALTRES MÈRITS



**SOL·LICITUD D'ACREDITACIÓ DE L'EXPERTESA EN AVALUACIÓ DE L'APTITUD
PSICOLÒGICA EN CENTRES DE REONEIXEMENT.**

Nom i cognoms: _____

NIF: _____ Número de col·legiat/ada: _____

Adreça: _____

Codi postal i població: _____

Telèfon: _____ Telèfon mòbil: _____

Adreça electrònica: _____

EXOSO:

Que, complint els criteris generals i específics que s'estableixen en el procediment d'acreditació de l'EXPERTESA DEL PSICÒLEG/ÒLOGA EN AVALUACIÓ DE L'APTITUD PSICOLÒGICA EN CENTRES DE REONEIXEMENT. (Psicologia del Trànsit i de la Seguretat) del COPC, havent abonat les taxes corresponents i havent presentat la següent documentació:

- Sol·licitud d'acreditació.
- DNI
- Carnet de col·legiat del COPC.
- Títol de llicenciat/ada en psicologia o títol homologat o declarat equivalent.
- Títols de formacions.
- Currículum, segons el model establert i documents justificatius corresponents.
- Resguard de pagament
- Altra documentació

SOL·LICITO:

Que em sigui lliurada la certificació corresponent.

DECLARO:

Declaro sota la meva responsabilitat que he exercit com a professional de Psicologia amb les activitats que detallo a continuació i que les dades que consten en la documentació que acompanya a la sol·licitud per què s'expedeixi el corresponent certificat són certes:

Signatura

_____, _____ de _____ de 20__

SENYOR DEGÀ DEL
COL·LEGI OFICIAL DE PSICOLOGIA DE CATALUNYA
Rocafort, 129
08015 Barcelona